

ΈΝΩΣΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΔΙΚΑΣΤΩΝ – ΧΑΡΟΚΟΠΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

Κλιματική Κρίση, Βιοποικιλότητα και Δασικά
Οικοσυστήματα

Το νομικοπολιτικό πλαίσιο της ΕΕ για την πράσινη μετάβαση

Γιώργος Μπάλιας

Αν. Καθηγητής, Τμήμα Γεωγραφίας, Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο, Δικηγόρος

Αιδηψός 27-28 Μαΐου 2022

ΟΔΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ ΚΑΙ ΘΕΣΜΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΤΗΣ ΕΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΑΣΙΝΗ ΜΕΤΑΒΑΣΗ

Οι τρεις φάσεις του οδικού χάρτη NextGenerationEU

Πρώτη φάση: 2019-2021

Δεύτερη φάση: Fit for 55 package (Ιούλιος 2021)

Τρίτη φάση: REPowerEU (Μάιος 2022)

ΠΡΩΤΗ ΦΑΣΗ 2019-2021

Κυριότερες ανακοινώσεις της Επιτροπής

- Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία COM(2019) 640
- Στρατηγική της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα έως το 2030 (COM(2020) 380)
- Ενίσχυση της κλιματικής φιλοδοξίας της ΕΕ για το 2030 COM(2020) 562
- Στρατηγική «Από το αγρόκτημα στο πιάτο» COM(2020) 381
- Ένα σχέδιο δράσης για την κυκλική οικονομία COM(2020) 98
- Νέα δασική στρατηγική της ΕΕ για το 2030 (COM(2021) 572)

ΠΡΩΤΗ ΦΑΣΗ (ΣΥΝΕΧΕΙΑ)

Το
νομοθετικό
πλαίσιο
της ΕΕ για
την
πράσινη
μετάβαση

- Ο Κανονισμός 2021/241 για τη θέσπιση του Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας
- Ο Κανονισμός 2020/852 για τη διευκόλυνση των βιώσιμων επενδύσεων (Κανονισμός για την ταξινόμηση)
- Ο Κανονισμός 2021/1119 (Ευρωπαϊκός Κλιματικός Νόμος)

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ 2021/241 ΓΙΑ ΤΟΝ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟ ΑΝΑΚΑΜΨΗΣ ΚΑΙ ΑΝΘΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑΣ (ΜΑΑ)

- Ο Κανονισμός θεσπίζει τον ΜΑΑ και καθορίζει τη χρηματοδότηση, τις μορφές χρηματοδότησης από την ΕΕ και τους κανόνες για τη χορήγηση της χρηματοδότησης (άρθρο 1)
- Εφαρμόζεται σε εξι πυλώνες, ο πρώτος πυλώνας αφορά την πράσινη μετάβαση (άρθρο 3)
- Ο ΜΑΑ στηρίζει μόνο μέτρα που σέβονται την αρχή της μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης (άρθρο 5.2)
- Προαπαιτούμενο για τη χρηματοδότηση είναι η κατάρτιση και υποβολή εθνικών σχεδίων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας [ΕΣΑΑ] (άρθρο 17)

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ 2021/241 ΓΙΑ ΜΑΑ (ΣΥΝΕΧΕΙΑ)

- Τα ΕΣΑΑ υποβάλλονται στην Επιτροπή. Θα πρέπει να είναι πλήρως αιτιολογημένα και τεκμηριωμένα. Θα πρέπει να αποδεικνύεται ότι τα μέτρα συνεισφέρουν στην πράσινη μετάβαση και ότι το 37% των συνολικών πιστώσεων θα πρέπει να αφορούν δράσεις για την κλιματική αλλαγή και το περιβάλλον ευρύτερα (άρθρο 18)
- Η Επιτροπή αξιολογεί το ΕΣΑΑ και υποβάλλει πρόταση στο Συμβούλιο για τη λήψη απόφασης για χρηματοδότηση. Η Επιτροπή αξιολογεί τη συνάφεια, την αποτελεσματικότητα, την αποδοτικότητα και τη συνοχή του ΕΣΑΑ (άρθρο 19)

Ο ΜΑΑ χρηματοδοτεί μόνο τα μέτρα που σέβονται την αρχή της μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης (ΜΠΣΒ). Η εξαιρετικά σημαντική έννοια της ΜΠΣΒ ορίζεται στον Κανονισμό 852/2020 για την ταξινόμηση (άρθρο 9)

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ 2020/852 ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ

- Ο Κανονισμός θεσπίζει τα κριτήρια με τα οποία προσδιορίζεται αν μια οικονομική δραστηριότητα χαρακτηρίζεται περιβαλλοντικά βιώσιμη ώστε να χρηματοδοτηθεί (άρθρο 1)
- Μια επένδυση είναι περιβαλλοντικά βιώσιμη όταν: α) συμβάλλει σημαντικά στην επίτευξη ενός ή περισσότερων από τους περιβαλλοντικούς στόχους που καθορίζονται στο άρθρο 9, β) δεν επιβαρύνει σημαντικά κανένα από τους περιβαλλοντικούς στόχους που καθορίζονται στο άρθρο 9 και γ) συμμορφώνονται προς τα τεχνικά κριτήρια ελέγχου της Επιτροπής (άρθρο 3)

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ 2020/852 ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ (ΣΥΝΕΧΕΙΑ)

- Οι περιβαλλοντικοί στόχοι, ο σεβασμός των οποίων συνιστά προϋπόθεση για να χαρακτηριστεί μια οικονομική δραστηριότητα περιβαλλοντικά βιώσιμη ώστε να χρηματοδοτηθεί είναι:
  - α) ο μετριασμός της κλιματικής αλλαγής
  - β) η προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή
  - γ) η βιώσιμη χρήση και προστασία των υδάτινων και των θαλάσσιων πόρων
  - δ) η μετάβαση σε μια κυκλική οικονομία
  - ε) η πρόληψη και έλεγχος της ρύπανσης
  - στ) η προστασία και αποκατάσταση της βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων (άρθρο 9)

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ 2020/852 ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ (ΣΥΝΕΧΕΙΑ)

- Σημαντική επιβάρυνση για τους περιβαλλοντικούς στόχους (άρθρο 17)
- Μια οικονομική δραστηριότητα θεωρείται ότι επιβαρύνει σημαντικά:
  - α) τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής, όταν η εν λόγω δραστηριότητα οδηγεί σε σημαντικές εκπομπές ΑΤΘ
  - β) την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή όταν η εν λόγω δραστηριότητα οδηγεί σε αυξημένο αρνητικό αντίκτυπο των κλιματικών συνθηκών
  - γ) τη βιώσιμη χρήση και προστασία των υδάτινων και θαλάσσιων πόρων όταν η εν λόγω δραστηριότητα είναι επιβαρυντική για την καλή κατάσταση των υδατικών συστημάτων
  - δ) την κυκλική οικονομία όταν η εν λόγω δραστηριότητα δεν επιτυγχάνει επαναχρησιμοποίηση και ανακύκλωση των προϊόντων ή οδηγεί σε σημαντική αύξηση της αποτέφρωσης ή της διάθεσης αποβλήτων

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ 2020/852 ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ (ΣΥΝΕΧΕΙΑ)

- ε) την πρόληψη και τον έλεγχο της ρύπανσης όταν η εν λόγω δραστηριότητα οδηγεί σε σημαντική αύξηση των εκπομπών ρύπων στην ατμόσφαιρα, στα ύδατα ή στο έδαφος
- στ) την προστασία και την αποκατάσταση της βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων όταν η εν λόγω δραστηριότητα: i) είναι σε σημαντικό βαθμό επιβαρυντική για την καλή κατάσταση και ανθεκτικότητα των οικοσυστημάτων, ή ii) είναι επιβαρυντική για την κατάσταση διατήρησης οικοτόπων και ειδών
- Κατά την παραπάνω αξιολόγηση λαμβάνονται υπόψη οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις τόσο της ίδιας της δραστηριότητας όσο και εκείνες των προϊόντων και υπηρεσιών που προκύπτουν από αυτή τη δραστηριότητα.

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ 2021/2139 ΓΙΑ ΤΗ ΘΕΣΠΙΣΗ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ ΕΛΕΓΧΟΥ (ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ ΤΟΥ ΚΑΝ. 2020/852)

- Τα τεχνικά κριτήρια ελέγχου για τον προσδιορισμό του κατά πόσο μια οικονομική δραστηριότητα συμβάλλει σημαντικά στον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής ή στην προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι η οικονομική δραστηριότητα έχει θετικό αντίκτυπο στο κλίμα ή μειώνει τον αρνητικό αντίκτυπο στον στόχο για το κλίμα
- Τα τεχνικά κριτήρια για τη «μη πρόκληση σημαντικής επιβάρυνσης» θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι η οικονομική δραστηριότητα δεν έχει σημαντικές αρνητικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις και δεν επιβαρύνει σημαντικά κανέναν από τους περιβαλλοντικούς στόχους του άρθρου 9 του καν. 2020/852
- Τα ως άνω τεχνικά κριτήρια προβλέπονται αναλυτικά για όλες τις οικονομικές δραστηριότητες και είναι τα ίδια προσαρμοζόμενα στην κάθε περίπτωση. Βασίζονται σε γενικά κριτήρια «μη πρόκλησης σημαντικής επιβάρυνσης» στη βιώσιμη χρήση και προστασία των υδατινών πόρων, στην πρόληψη και τον έλεγχο της ρύπανσης και στην προστασία και αποκατάσταση της βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων

ΔΕΥΤΕΡΗ ΦΑΣΗ

ΙΟΥΛΙΟΣ 2021-ΜΑΙΟΣ 2022

- «Προσαρμογή στον στόχο του 55%»: υλοποίηση του στόχου για το κλίμα με ορίζοντα το 2030 στην πορεία προς την κλιματική ουδετερότητα (Fit for 55 package) COM(2021) 550
- Η δέσμη μέτρων “Fit for 55” εξασφαλίζει δίκαιη μετάβαση, στηρίζει μεγαλύτερη χρήση ΑΠΕ και εξοικονόμηση ενέργειας
- Η δέσμη προτάσεων :Fit for 55” είναι ένα σύνολο αλληλένδετων προτάσεων και επιχειρεί μια ισορροπία μεταξύ διάφορων πολιτικών
- Οι νομοθετικές προτάσεις που αποτελούν τη δέσμη μέτρων αποσκοπούν στην ικανοποίηση του στόχου της μείωσης των εκπομπών ΑτΘ κατά 55% έως το 2030

ΟΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

1. Πρόταση τροποποίησης οδηγίας 2018/2001 για ΑΠΕ COM(2021) 557

- Προτείνεται η αύξηση του δεσμευτικού στόχου από το σημερινό 32% στο νέο επίπεδο του 40%

2. Πρόταση τροποποίησης οδηγίας 2003/87 για το σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών ΑτΘ (ΣΕΔΕ) της ΕΕ COM(2021) 551

- Η Επιτροπή προτείνει οι τομείς που καλύπτονται από το αναθεωρημένο ΣΕΔΕ να υποχρεούνται έως το 2030 να μειώσουν τις εκπομπές ΑτΘ κατά 61% σε σύγκριση με τα επίπεδα του 2005
- Η Επιτροπή προτείνει τη σταδιακή επέκταση του ΣΕΔΕ της ΕΕ στον τομέα της ναυτιλίας

3 Πρόταση τροποποίησης του Κανονισμού 2018/842 σχετικά με τις δεσμευτικές ετήσιες μειώσεις εκπομπών ΑτΘ COM(2021) 555

- Η Επιτροπή προτείνει αναβάθμιση των εθνικών στόχων μείωσης των εκπομπών ΑτΘ από το 30% στο 40% με αναφορά το 2005. Τα ΚΜ συνεισφέρουν στη συνολική μείωση στην ΕΕ έως το 2030 με στόχους που κυμαίνονται μεταξύ -10% έως -50% σε σύγκριση με το 2005.

4. Πρόταση Κανονισμού για τη σύσταση Κοινωνικού Ταμείου για το Κλίμα COM(2021) 568

- Η αύξηση της τιμής των ορυκτών καυσίμων θα έχει σημαντικές οικονομικές επιπτώσεις στα ευάλωτα στρώματα. Η δημιουργία του Ταμείου θα συμβάλει στην αντιμετώπιση αυτών των επιπτώσεων

ΤΡΙΤΗ ΦΑΣΗ ΜΑΙΟΣ 2022

Ανακοίνωση της Επιτροπής REPowerEU Plan COM(2022) 230

- Προτείνεται μια δέσμη μέτρων με στόχο την απεξάρτηση της ΕΕ από τις εισαγωγές ενέργειας από τη Ρωσία. Ειδικότερα:
- Τροποποίηση της οδηγίας 2018/2001 για ΑΠΕ COM(2022) 222
- Προτείνεται η αύξηση της συμμετοχής των ΑΠΕ στη συνολική κατανάλωση ενέργειας της ΕΕ έως το 2030 σε ποσοστό τουλάχιστον 45%
- Προτείνεται η απλοποίηση της διαδικασίας περιβαλλοντικής αδειοδότησης ΑΠΕ και μείωση του χρόνου για την έκδοση αποφάσεων έγκρισης
- Προτείνεται ο καθορισμός από τα ΚΜ «περιοχών για ΑΠΕ», στις οποίες η εγκατάστασή τους δεν θα απαιτεί ΕΠΕ. Επιπλέον καταργούνται, στην ουσία, το άρθρο 12 της οδηγίας 92/43 και το άρθρο 5 της οδηγίας 2009/147.

ΤΡΙΤΗ ΦΑΣΗ ΜΑΙΟΣ 2022 (ΣΥΝΕΧΕΙΑ)

- Ανακοίνωση της Επιτροπής EU Solar Energy Strategy COM(2022) 221
1. Προτείνεται να είναι υποχρεωτική η εγκατάσταση Φ/Β πανελ στις στέγες:
    - Σε όλα τα νέα δημόσια και εμπορικά κτίρια εμβαδού μεγαλύτερου από 250 τ.μ. έως το 2026
    - Σε όλα τα υπάρχοντα δημόσια και εμπορικά κτίρια εμβαδού μεγαλύτερου από 250 τ.μ. έως το 2027
    - Σε όλες τις νέες κατοικίες έως το 2029
  2. Προτείνεται να ληφθούν από την Επιτροπή και τα ΚΜ τα κατάλληλα μέτρα ώστε:
    - Να υπάρχει μια τουλάχιστον ενεργειακή κοινότητα σε κάθε Δήμο με πληθυσμό μεγαλύτερο από 10.000 έως το 2025
    - Να εξασφαλιστεί η πρόσβαση στην ηλιακή ενέργεια των φτωχών και ευάλωτων καταναλωτών
    - Να υπάρξει ένα ισχυρό θεσμικό πλαίσιο στήριξης των συστημάτων εγκατάστασης Φ/Β πάνελ στις στέγες